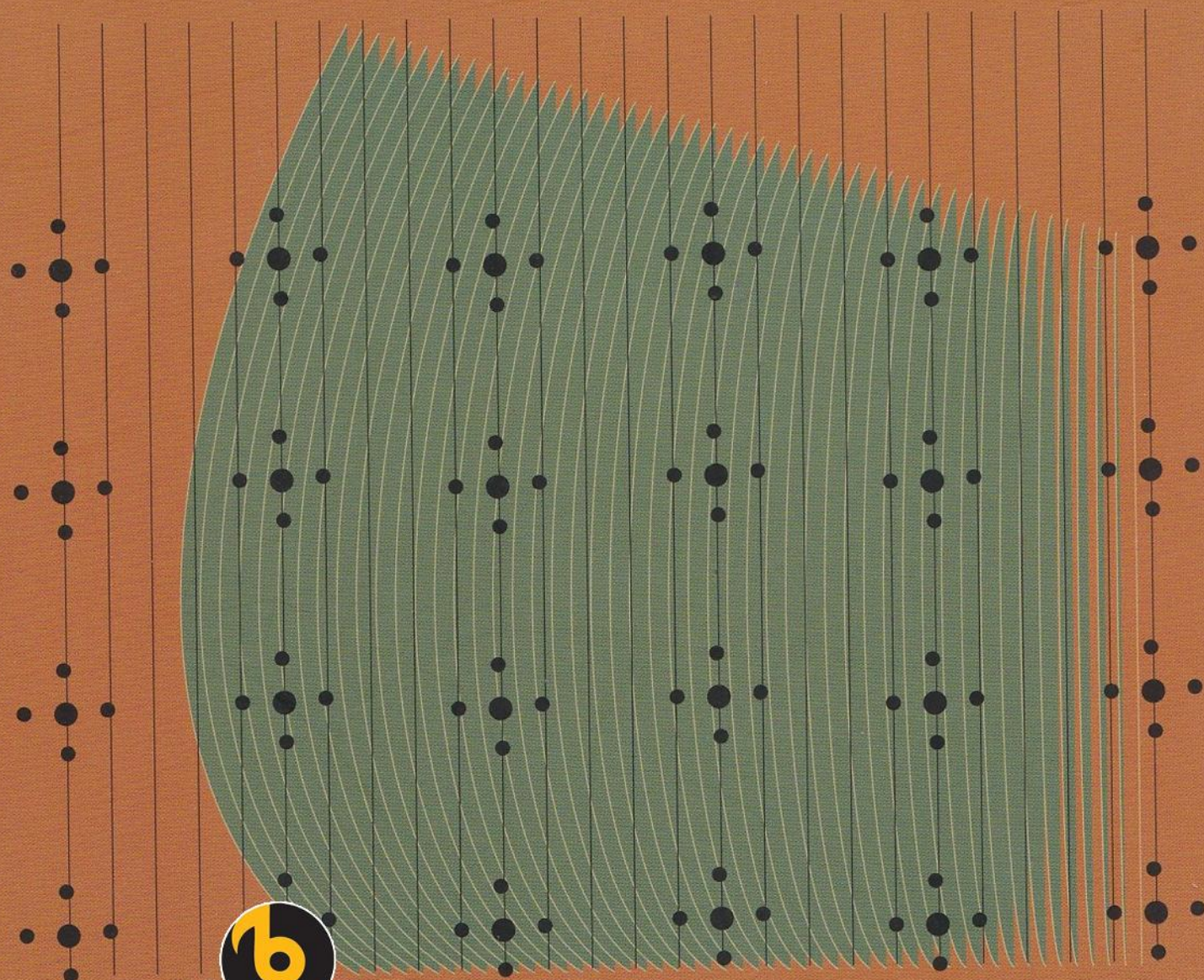

زیروبم سه‌تارنوازی

جعفر صالحی

سرشناسه: صالحی، جعفر؛ ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور: زیروبم سه‌تارنوازی؛ جعفر صالحی
مشخصات نشر: تهران: هنر موسیقی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۲۸۰ص.؛ مصور، پارتیسیون، جدول. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۱۲۷-۸-۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
موضوع: سه‌تار -- آموزش
موضوع: Setar (Iranian musical instrument) -- Instruction and study
رده‌بندی کنگره: MT۶۵۴
رده‌بندی دیویی: ۷۸۹/۷۲۳
شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۰۳۴۲۳

زیروبم سه‌تارنوازی

مؤلف: جعفر صالحی
مدیر اجرایی: مزگان زرین‌نقش
طراحی گرافیک: استودیو مرکزی، راشین جیحون
طراح جلد: سعید فروتن
عکاس تصاویر سه‌تار: محمد گل‌محمدی
ناشر: هنر موسیقی
چاپ اول: ۱۳۹۹
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۶۵ هزار تومان
© حق چاپ برای ناشر محفوظ است.
تلفن انتشارات و مرکز پخش: ۴۴۲۶۳۴۴۴ (۰۲۱)

www.honaremusighi.com
Email: honaremusighi@gmail.com
Tel: (+9821) 44263444

انتشارات هنرموسیقی

فهرست

مقدمه	۱۱
<hr/>	
فصل اول: چرا سه‌تار؟	۱۷
— نقش علاقه در انتخاب ساز	۱۹
— تار یا سه‌تار	۲۲
<hr/>	
فصل دوم: شناخت ساختمان سه‌تار	۲۵
— ساختمان سه‌تار	۲۷
— سرپنجه	۲۷
— گوشی‌ها	۲۸
— سیم‌ها	۲۸
— شیطانک	۲۹
— دسته	۲۹
— کاسه	۳۰
— صفحه	۳۱
— خَرک	۳۱
— سیم‌گیر	۳۱
— پرده	۳۲
— گستره صدای سه‌تار	۳۲
— جدول معرفی پرده‌های سه‌تار	۳۴

فصل سوم: شناخت انواع سرپنجه و الگوهای کاسه	۳۵
— انواع سرپنجه و الگوهای کاسه	۳۷
— سرپنجه سنتی	۳۸
— سرپنجه طرح قنبری	۳۹
— سرپنجه طاووسی (طرح جدید قنبری)	۴۰
— الگوهای مختلف کاسه	۴۱
<hr/>	
فصل چهارم: انتخاب ساز مناسب	۴۳
— صفحه سه تار	۴۶
— خرک	۴۶
— سیم گیر	۴۷
— کاسه	۴۸
— محل اتصال دسته به کاسه	۴۹
— دسته	۵۰
— پرده ها	۵۱
— شیطانک	۵۲
— شاه پرده (شیطان پرده)	۵۲
— گوشی	۵۳
<hr/>	
فصل پنجم: شیوه نوازندگی سه تار	۵۵
— نواختن سه تار	۵۷
— شیوه دست گرفتن سه تار	۵۷
— شیوه نواختن مضراب	۶۰
— شیوه قرار گرفتن دست چپ	۶۴
— انطباق دست راست و چپ	۶۸
<hr/>	
فصل ششم: اصول و قواعد انگشت گذاری	۷۱
— شیوه های مختلف نگارش انگشت گذاری	۷۳
— نکته هایی در رابطه با انگشت گذاری و نحوه عملکرد انگشت های دست چپ	۷۵
— روی دسته ساز	
— حرکات دست چپ	۷۸
— حرکت طولی (پوزیسیونی)	۷۸
— حرکت عرضی	۸۴

۱۴۳	ب) ویراسیون افقی (طولی)
۱۴۵	۱۹. اتصال تدریجی (گلیساندو)
۱۴۷	۲۰. تک‌سیم (بدون واخوان)
۱۵۰	۲۱. پوش، باز (جابه‌جایی مضراب)
۱۵۳	۲۲. خراش

۱۵۵ فصل هشتم: کوک سه‌تار

۱۶۰	عوامل مؤثر در کوک
۱۶۱	نام کوک‌ها در قدیم
۱۶۴	کوک ساز برای اجرای ردیف میرزا عبدالله (نوشته داریوش طلایی)
۱۶۵	کوک ساز برای اجرای ردیف آقا حسینقلی (نوشته رضا وهدانی بر اساس روایت و اجرای علی‌اکبر شهنازی)
۱۶۶	کوک ساز برای اجرای ردیف هفت دستگاه موسیقی ایرانی (نوشته موسی معروفی)
۱۶۷	کوک‌های علی‌نقی وزیری
۱۶۹	کوک‌های احمد عبادی
۱۸۰	شیوه انتخاب کوک

۱۸۵ فصل نهم: آداب تمرین

۱۸۷	اهمیت تمرین صحیح
۱۸۷	همراهی با یک هنرجو
۱۸۹	تمرین صحیح چیست؟
۱۹۱	زمان تمرین
۱۹۲	مکان تمرین
۱۹۳	حالت کلی بدن
۱۹۵	شیوه تمرین صحیح
۱۹۵	تمرین یک قطعه از روی نت
۱۹۶	قسمت اول: تمرین بدون ساز
۱۹۶	قسمت دوم: تمرین روی ساز
۱۹۷	تمرین یک قطعه بدون نت
۱۹۸	آموختن قطعه
۱۹۸	تمرین قطعه
۱۹۹	حفظ کردن و از حفظ نواختن
۲۰۳	رهایی از دام‌های اشتیاق آتشین و رخوت

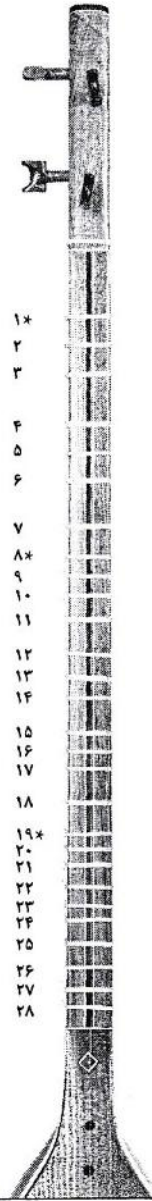
برنامه‌ریزی برای تمرین	۲۰۴
برنامه‌ریزی زمان تمرین	۲۰۵
برنامه‌ریزی محتوای تمرین	۲۰۵
تمرین درس‌های گذشته	۲۰۶
تمرین در سطوح بالاتر	۲۰۷
طرح‌ریزی یک تمرین روزانه	۲۰۷
اجرای توالی اصوات	۲۰۸
مرور درس‌های گذشته	۲۰۹
تمرین اصلی	۲۰۹
تمرین ردیف‌نوازی	۲۱۰
آمادگی برای شرکت در آزمون‌ها و جشنواره‌ها	۲۱۱
<hr/>	
فصل دهم: آشنایی با ارکان موسیقی ایران	۲۱۳
ردیف	۲۱۵
دستگاه	۲۱۶
آواز	۲۱۷
گوشه	۲۱۷
شاهد	۲۱۸
فاصله‌ها	۲۲۰
صدای شاهد	۲۲۳
صدای ایست و خاتمه	۲۲۵
صدای متغیر	۲۲۵
انتقال	۲۲۷
انتقال نظری	۲۳۰
راست‌کوک، چپ‌کوک	۲۳۰
انتقال روی دسته ساز	۲۳۳
دستگاه‌ها و آوازها در ردیف‌های مختلف	۲۳۹
نسبت و ارتباط دستگاه‌ها و آوازهای موسیقی ایرانی	۲۴۳
<hr/>	
فصل یازدهم: گونه‌های مختلف اجرای موسیقی ایرانی	۲۴۵
ردیف‌نوازی	۲۴۸
ساز و آواز	۲۵۰
جواب آواز	۲۵۱

پیش‌درآمد —	۲۵۲
تصنیف —	۲۵۳
چهارمضراب —	۲۵۵
رنگ —	۲۶۰
قطعه‌ی ضربی —	۲۶۳
علامت‌ها و عبارتهای توصیفی —	۲۶۴
<hr/>	
منابع و نمایه	۲۷۱
منابع —	۲۷۳
نمایه —	۲۷۷

جدول معرفی پرده‌های سه‌تار

شماره پرده	سیم اول	سیم دوم	سیم سوم و چهارم	صدای دست‌باز
۱*				سه‌لا
۲				چهارلا
۳				چهارلا
۴				چهارلا
۵				سه‌لا
۶				چهارلا
۷				چهارلا
۸*				سه‌لا
۹				سه‌لا
۱۰				سه‌لا
۱۱				چهارلا
۱۲				سه‌لا
۱۳				چهارلا
۱۴				سه‌لا
۱۵				چهارلا
۱۶				سه‌لا
۱۷				سه‌لا
۱۸				چهارلا
۱۹*				سه‌لا
۲۰				سه‌لا
۲۱				چهارلا
۲۲				سه‌لا
۲۳				سه‌لا
۲۴				چهارلا
۲۵				سه‌لا
۲۶				سه‌لا
۲۷				سه‌لا
۲۸				سه‌لا
۲۹				چهارلا
۳۰				سه‌لا
۳۱				سه‌لا
۳۲				سه‌لا
۳۳				سه‌لا
۳۴				سه‌لا
۳۵				چهارلا
۳۶				سه‌لا
۳۷				سه‌لا
۳۸				چهارلا
۳۹				سه‌لا
۴۰				سه‌لا

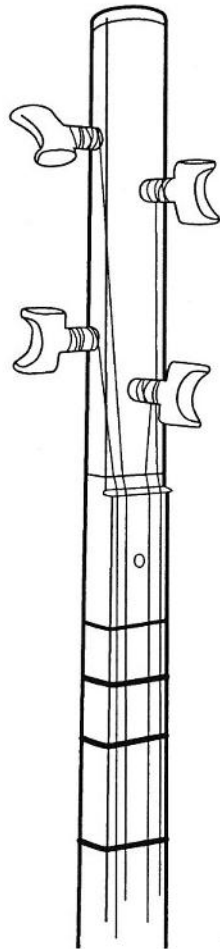

- ۱*
- ۲
- ۳
- ۴
- ۵
- ۶
- ۷
- ۸*
- ۹
- ۱۰
- ۱۱
- ۱۲
- ۱۳
- ۱۴
- ۱۵
- ۱۶
- ۱۷
- ۱۸
- ۱۹*
- ۲۰
- ۲۱
- ۲۲
- ۲۳
- ۲۴
- ۲۵
- ۲۶
- ۲۷
- ۲۸

جدول ۱. بستر صوتی سیم‌های سه‌تار

فصل سوم

شناخت انواع سرپنجه و الگوهای کاسه

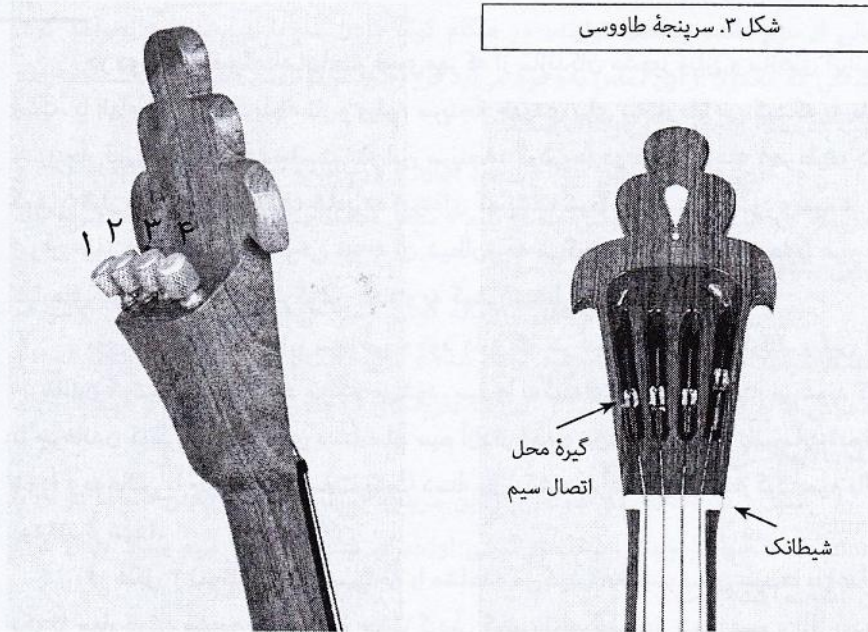

سرپنجه طاووسی (طرح جدید قنبری)

در سال‌های اخیر نیز استاد قنبری مهر سرپنجه دیگری برای سازهای ایرانی از جمله سه‌تار طراحی و ارائه کرد که برخی از نوازندگان آن را «سرپنجه جدید قنبری» و برخی دیگر «سرپنجه طاووسی» می‌نامند. در این سرپنجه نیز «شاه‌پرده» حذف شده و سیم‌ها با عبور از شیار شیطانک، وارد جعبه گوشی شده و به گیره متناظر خود بسته می‌شوند. برای اتصال سیم به این گیره‌ها باید حلقه‌ای در سر آن ایجاد کرد. هرکدام از این گیره‌ها به پیچ بلندی متصل شده که با چرخاندن آن (سرپیچ‌ها در پشت تاج سرپنجه قرار دارد) گیره روی پیچ، بالا و پایین می‌رود و سیم را کشیده‌تر یا آزادتر می‌کند.

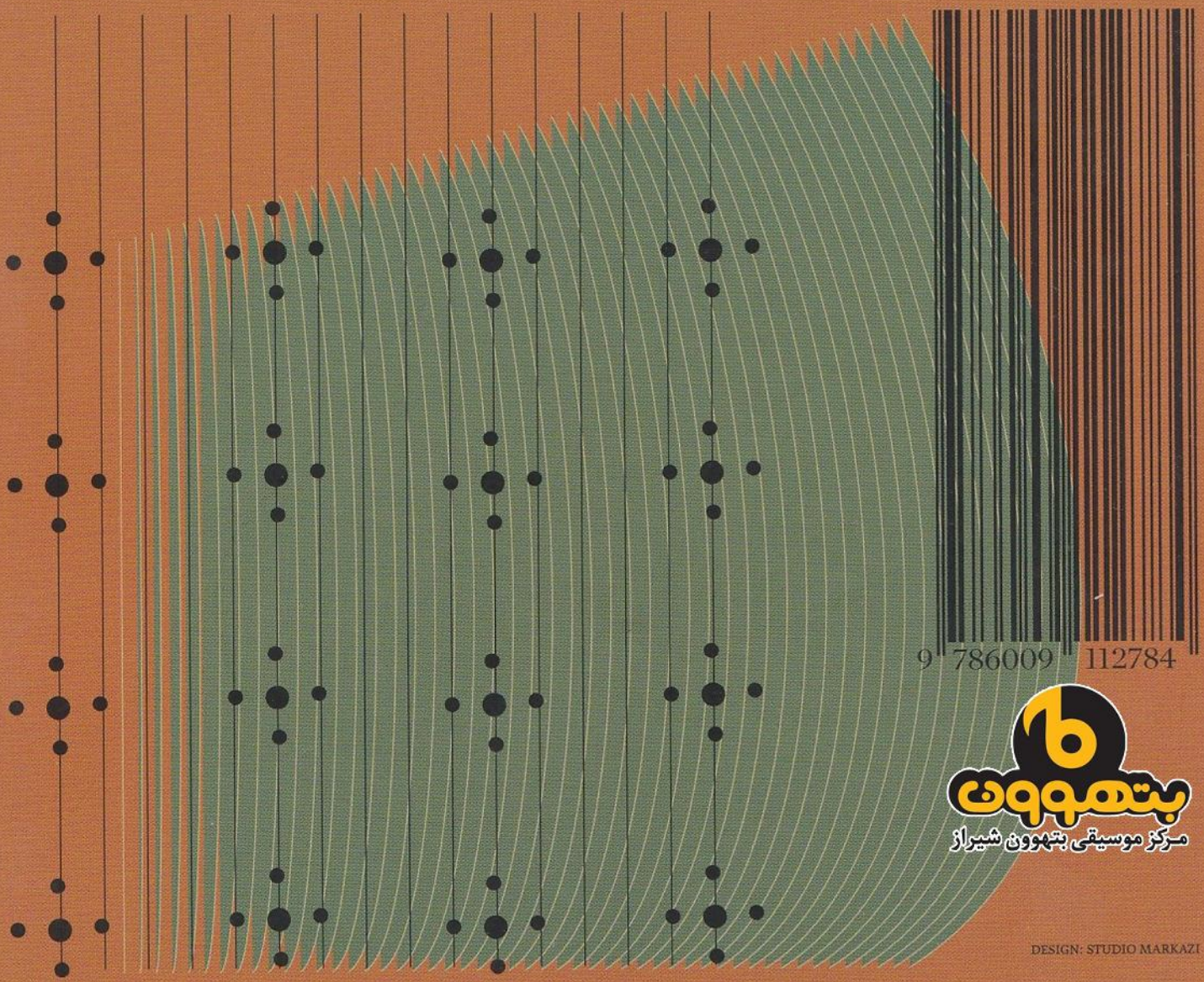
در شکل زیر نمونه‌ای از این سرپنجه را مشاهده می‌کنید. ترتیب بستن سیم‌ها مانند ترتیب سیم‌ها روی دسته است که مستقیم وارد جعبه گوشی‌ها می‌شوند. سرپیچ مربوط به هر سیم نیز در امتداد آن و پشت تاج سرپنجه قرار دارد. در تصویر دوم شکل ۳، سرپیچ‌ها نمایان است که ترتیب آن‌ها نیز با اعداد یک تا چهار (برای سیم اول تا چهارم) مشخص شده است.

شکل ۳. سرپنجه طاووسی

مطالب مندرج در این کتاب دربرگیرنده اطلاعات جامع و متنوعی است از شناخت تخصصی سه‌تار و تشریح نکته‌های مهم نوازندگی آن تا شناخت ساختار موسیقی ایران؛ با این هدف که جواب‌گوی بیشتر سؤال‌های هنرجوی نوازندگی باشد.

آثار هنرموسیقی

9 786009 112784

DESIGN: STUDIO MARKAZI